

Wim van Alphen is per 1 januari de nieuwe directeur van de opleidingen van Post Hoger Onderwijs Veiligheidskundige (PHOV). 'Al onze docenten zijn werkzaam in de praktijk. Ik wil niet weten hoe het vroeger was, ik wil voorbeelden uit de huidige praktijk.' PHOV overleeft de crisis. Van Alphen: 'Wij werken er hard aan dat veiligheid een vanzelfsprekendheid word.'

TEKST: SIPKE BAARMA FOTO'S: CETERA

Veelzijdige nieuwe directeur PHOV

'Veiligheid blijft altijd gevraagd'

Dr. Wim van Alphen is per 1 januari 2010 benoemd tot opvolger van Hub Daniëls als directeur van Post Hoger Onderwijs Veiligheidskundige (PHOV). 'Ik ben al een paar jaar geleden voor twee dagen in de week in dienst getreden bij PHOV. Ik heb nu de eindverantwoordelijkheid voor de hele organisatie. Soms leidt dat wel eens tot hoofdbrekers.' Het kantoor van waaruit alle opleidingen worden georganiseerd, is klein: vier medewerkers verzorgen de gehele organisatie. 'Ik zelf werk ook gewoon door als zelfstandig adviseur en als docent. Vanmiddag vertrek ik naar een klus in Den Haag. Een groot kantoor wilde vooroplopen met een goed binnenklimaat voor de medewerkers en heeft vorig jaar een nieuw ventilatiesysteem in gebruik genomen. Het was de bedoeling dat er een systeem met weinig geluidproductie werd geïnstalleerd, maar dat is niet gebeurd. De burens kunnen er niet door slapen en hebben gedreigd met juridische procedures. De normen zijn heel helder, dus koos het bedrijf voor aanpassing van de installatie. Ik ga nu enkele uren meten in de verschillende venstertijden van de wet geluidhinder. Tot vannacht één uur ben ik wel aan het meten.' Van Alphen's werkzaamheden tonen eens te meer aan dat Post Hoger Onderwijs Veiligheidskunde

midden in de praktijk wil staan. 'Wij proberen te voorkomen dat er docenten lesgeven die vooral vertellen hoe het vroeger was. Sterker nog: wij zoeken docenten die vooroplopen in hun vakgebied.' Van Alphen vindt de afwisseling in zijn werk bovendien prettig. 'Ik ben ook graag af en toe op pad.'

Op maat gemaakt

De voornaamste opleiding is die tot Hogere Veiligheidskundige (HVK). Daarnaast heeft PHOV diverse opleidingen in de procesveiligheid. De HVK-opleiding, die zowel overdag als 's avonds kan worden gevolgd, wordt verzorgd door autoriteiten in verschillende vakgebieden. 'Voor elk onderwerp geven deskundigen les. Een cursuscoördinator is altijd aanwezig; die zorgt voor de samenhang van het curriculum en bewaakt de kwaliteit van de opleiding.' De avondopleiding tot Hogere Veiligheidskundige bestaat uit acht modules. 'De kern van de opleiding bestaat uit de "harde" veiligheidskundige vakken. In de module *Veiligheid* staat de wet- en regelgeving op alle veiligheidsgebieden centraal. De module *Veiligheidstechniek en arbeidshygiëne* omvat veel belangrijke veiligheidskundige en arbeidshygiënische kennisgebieden.' Volgens Van Alp-

hen verdient de alom gebruikte risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) een eigen module. Vanuit het principe van risicomanagement worden theorieën, methoden en technieken behandeld met betrekking tot risicoherkenning, risicoanalyse, risicoweging en risico-beheersing. 'De RI&E staat vaak centraal in het veiligheidsbeleid en is een instrument waar veiligheidskundigen vaak mee werken. De toetsing van een RI&E moet door een gecertificeerde veiligheidskundige gebeuren, tenzij er sprake is van een goedgekeurde branche-RI&E. Maar ik ben niet onder de indruk van de kwaliteit van de branche-RI&E's. Een op maat gemaakte RI&E biedt veel meer garantie op veilige werk-omstandigheden.' In de module *Ongevallen* staat de analyse centraal. Op basis van een scala aan ongevalanalysemethoden kunnen verbetermaatregelen worden geadviseerd, waaronder die in het arbomanagementsysteem van de organisatie. De module *Industriële, externe en procesveiligheid* richt zich onder andere op kwantitatieve risicoanalyse (QRA) en op het in kaart brengen van risico's met grootschalige gevolgen voor mens, omgeving en materieel. Onderwerpen die in deze module aan de orde komen, zijn onder meer: effectschademodelen, faalkansen van technische installaties, menselijk falen, gevaarsidentificatietechnieken, veiligheid in de ontwerpfase, HAZOP- en MOC-technieken, SIL-classificatie, BRZO, PBZO, ARIE, ATEX en PGS15. 'Een stevige module.' Iemand kan nog zo deskundig zijn, een veiligheidskundige moet het ook op de juiste manier kunnen vertellen, opschrijven en in goed contact komen met de betrokkenen. 'Net als in alle vakgebieden geldt: als je niet in staat bent in goede relatie te komen met alle betrok-

kenen, dan komt de inhoud niet goed tot zijn recht. "Vriendjes worden" en de juiste charme bij je presentatie zijn onontbeerlijk. Vandaar dat wij in de curricula ook plaats inruimen voor het ontwikkelen van persoonlijke competenties.' Van Alphen doelt dan op de modules *Competenties bij adviseren* en *Beïnvloeden van mensen en organisaties*. Het accent in de eerste module ligt op het herkennen en verder ontwikkelen van de persoonlijke vaardigheden van de cursist. In vervolg op deze module wordt er gedurende circa een halfjaar verder gewerkt binnen een intervisiegroep. In *Beïnvloeden van mensen en organisaties* staat het situationeel adviseren centraal. Dat wil zeggen: het hanteren van verschillende adviesstijlen, afhankelijk van de context van de organisatie, de cultuur, de structuur en het probleem. Inzicht wordt verkregen in de wisselwerking tussen eigen gedrag en de organisatie. In de module *Managementsystemen* komt al het eerder geleerde bij elkaar. Arbomanagement kan op velerlei manieren worden ingevuld. De ontwikkelingsfasen van een managementsysteem worden besproken. Ingegaan wordt op organisatiekunde, OHSAS 18001 en de relatie met ISO 9001 en ISO 14001. Aangegeven wordt op welke wijze een arbo-managementsysteem kan worden ingevoerd en welke valkuilen men daarbij kan tegenkomen. Ten slotte wordt een bedrijfsorganisatie door middel van een audit beoordeeld.

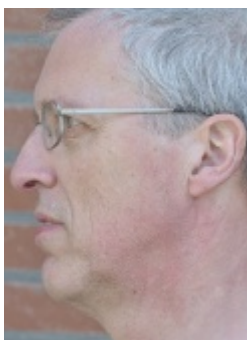
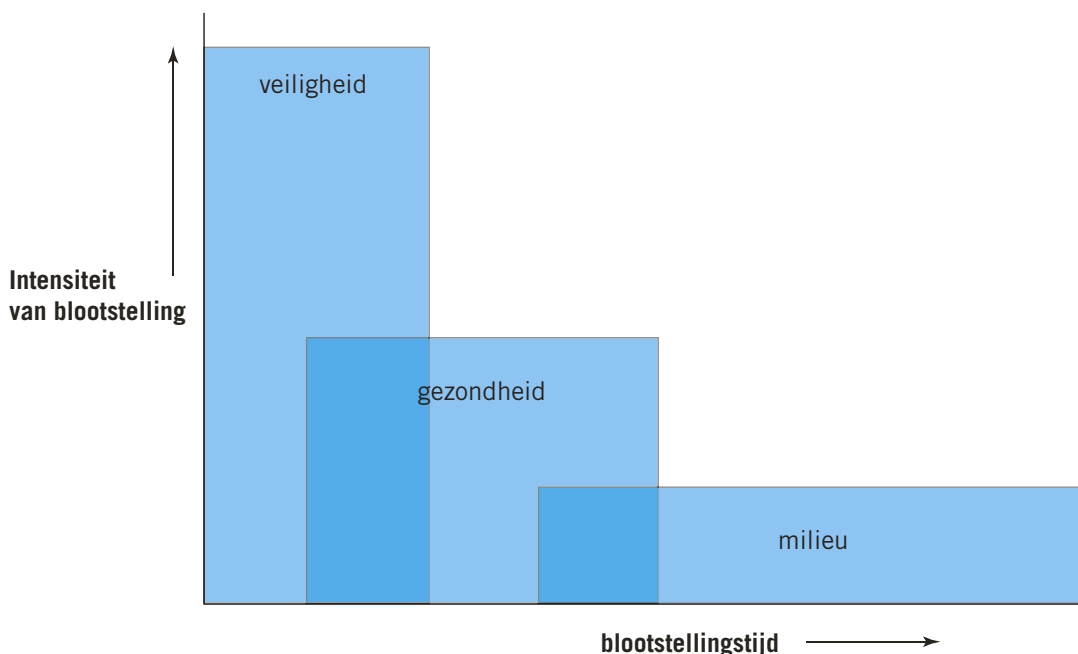
Versnellingskamer

De belangrijkste opleiding is die van Post Hoger Onderwijs Veiligheidskundige. Maar PHOV heeft ook een speciale instroom van hbo-opgeleide Integraal Veiligheidskundigen. Van Alphen: 'Er zijn zes hbo-opleidin-

'WAT IK FASCINEREND VIND IS DAT DINGEN ZO SNEL VERANDEREN, BIJVOORBEELD PRODUCTIEPROCESSEN.'

Relatie veiligheid, gezondheid en milieu

gen Integrale Veiligheidskunde in Nederland. De afgestudeerden missen vaak de “harde” kennis die je nodig hebt in het werkveld. Bij ons kunnen ze die als nog opdoen.’ Hetzelfde geldt voor mensen die als middelbaar veiligheidskundigen zijn geschoold. Daarnaast zijn er specifieke cursussen voor procesveiligheid en arbozorg in het laboratorium. ‘Ook aan een opfriscursus ontkomen wij niet. Het veld verandert voortdurend. Bovendien kunnen managers op die manier kennismaken met het vakgebied.’ Van Alphen heeft chemie gestudeerd in Leiden. Hij promoveerde in de microbiologie in Utrecht en is nu zowel veiligheidskundige als arbeidshygiënist. ‘Wat ik fascinerend vind is dat dingen zo snel veranderen, bijvoorbeeld productieprocessen. De overheid loopt per definitie achter met de wet- en regelgeving.’ Daar probeert de overheid overigens wel iets aan te doen. ‘Ik ben laatst uitgenodigd in wat ze noemen “de versnellingskamer” op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Daarin worden allerlei experts digitaal ondervraagd over onderwerpen van veiligheid. Het doel is snel tot inzicht te komen hoe de wetgeving in de toekomst eruit moet komen te zien.’

Ongevalsanalyse

Van Alphen werkt ook samen met SZW op het terrein van ongevalsanalyse. ‘Er is binnen het ministerie een grote database met zeer gedetailleerde informatie over het verloop van bedrijfsongevallen. Er wordt op dit moment echter weinig mee gedaan; typisch een geval van veel informatie maar geen kennis. We kijken nu samen met een IT-bedrijf hoe een en ander goed te ontsluiten is. IT-jongens zijn wel handig in de techniek, maar wij brengen de kennis van de praktijk in. Een voorbeeld van de breedte waarin wij bezig

‘Veiligheid blijft altijd gevraagd. Als de veiligheid in acuut gevaar komt – de blootstelling is extreem hoog – is er geen tijd te verliezen. Dat is het primaire werkterrein van de veiligheidskundige. Gezondheid is iets voor de wat langere termijn en is niet altijd direct zichtbaar, zoals de gevolgen van asbest. De arbeidshygiënist en de bedrijfsarts werken met name in dit veld. Het moeilijkste hebben de milieukundigen het. Die problemen overstijgen soms generaties. Er wordt soms gedacht dat daar op korte termijn wel op bezuinigd kan worden, bijvoorbeeld ten tijde van een economische crisis.’

zijn. Misschien moet PHOV zich ook wel ontwikkelen als consultant.’ PHOV is een samenwerkingsverband van TNO Kwaliteit van leven en drie hogescholen. ‘Ogenschijnlijk kunnen de hogescholen en wij ook elkaars concurrenten zijn. Maar wij zijn zeer gespecialiseerd. De hogescholen richten zich vooral op wat ze noemen integrale veiligheid, maar zij behandelen veel minder de fysieke veiligheid. Dat doen wij.’ Dat het belang van bedrijfsveiligheid groeit, enigszins tegen de verdrukking in, maakt Van Alphen duidelijk door te wijzen naar de grote bedrijven, waar veiligheid tegenwoordig met hoofdletters wordt geschreven. “We doen het veilig of we doen het niet” is het adagium voor de meeste grote bedrijven. Die cultuur sijpelt ook langzaam door naar de kleine bedrijven. Er komt een tijd dat de veiligheidskunde en aanverwante vakgebieden niet meer hoeven te strijden om hun positie, maar dat die vanzelfsprekend is. Wij doen er met PHOV alles aan om de veiligheidskundigen daarvoor op te leiden.’ ☒